

STANDARDUL NAȚIONAL DE CONTABILITATE 25 "CONTABILITATEA INVESTIȚIILOR"

Introducere

1. Prezentul standard este elaborat în baza standardului internațional de contabilitate 25 "Contabilitatea investițiilor", aprobat de Comitetul S.I.C. în anul 1987 și revizuit în anul 1994.

Obiectiv

2. Obiectivul prezentului standard îl constituie dezvăluirea modului de evaluare a investițiilor în cazul intrării, ieșirii și reflectării acestora în rapoartele financiare.

Domeniul de aplicare

3. Prezentul standard se extinde asupra persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător și sînt înregistrate în Republica Moldova, deținînd în capitalul statutar al întreprinderii investite pînă la 20% și fiind, de asemenea, deținători ai altor investiții (de exemplu, obligațiuni, proprietate investițională).

4. Întreprinderile care dețin în capitalul statutar al altor întreprinderi de la 20 pînă la 50% contabilizează investițiile în conformitate cu S.N.C. 28 "Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate", iar peste 50% - cu S.N.C. 27 "Rapoartele financiare consolidate și contabilitatea investițiilor în întreprinderile-fiice".

5. Întreprinderile de investiții specializate contabilizează investițiile în conformitate cu paragrafele 31-32 ale prezentului standard.

6. Băncile, companiile de asigurări și alte instituții financiare îndeplinesc cerințele prezentului standard numai în capitolul ce vizează prevederile care nu sînt prevăzute în S.N.C. 30 "Dezvăluiri în rapoartele financiare ale băncilor și altor instituții financiare".

7. În prezentul standard nu sînt dezvăluite chestiunile privind:

a) criteriile de constatare a venitului obținut din investițiile sub formă de dobînzii, redevențe, dividende etc. (S.N.C. 18 "Venitul");

b) investițiile în întreprinderile-fiice (S.N.C. 27 "Rapoartele financiare consolidate și contabilitatea investițiilor în întreprinderile fiice");

c) investițiile în întreprinderile asociate (S.N.C. 28 "Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate");

d) investițiile în întreprinderile mixte (S.N.C. 31 "Reflectarea în rapoartele financiare a participațiilor în întreprinderile mixte");

e) fondul de comerț (goodwill), brevetele, mărcile comerciale și alte active nemateriale (S.N.C. 13 "Contabilitatea activelor nemateriale (imobilizărilor necorporale)");

f) chiria finanțată (S.N.C. 17 "Contabilitatea chiriei");

g) investițiile în programele de asigurare cu pensii și în întreprinderile de asigurări (S.N.C. 26 "Contabilitatea și întocmirea rapoartelor financiare care vizează programele de pensionare").

Definiții

8. În prezentul standard noțiunile utilizate semnifică:

Investiția - activ deținut de întreprinderea-investitor în scopul ameliorării situației sale financiare prin obținerea veniturilor (dobînzilor, dividendelor, redevențelor etc.), majorarea capitalului propriu și obținerea altor profituri (în special, ca rezultat al operațiilor comerciale).

Nu sînt investiții:

- stocurile de mărfuri și materiale specificate în S.N.C. 2 "Stocurile de mărfuri și materiale";

- terenurile și clădirile specificate în S.N.C. 16 "Contabilitatea activelor materiale pe termen lung" (cu excepția proprietății investiționale).

Investiții pe termen lung - investiții deținute de întreprindere mai mult de un an.

Investiții pe termen scurt - investiții pe care întreprinderea are intenția să le comercializeze sau să le stingă în curs de un an, cu excepția titlurilor de valoare de piață cu lichiditate înaltă avînd un

termen de stingere pînă la 3 luni.

Proprietate investițională - investiții în terenuri, clădiri, care nu se utilizează și nu se exploatează la întreprinderea-investitor sau la altă întreprindere din aceeași categorie.

Portofoliu de investiții - totalitatea investițiilor pe care le deține întreprinderea în momentul dat.

Valoarea de intrare sau valoarea de achiziție - suma mijloacelor bănești achitate sau a echivalentelor acestora, sau valoarea venală sub altă formă de compensare acordată la achiziționarea investițiilor.

Valoarea de piață - suma care poate fi obținută din vânzarea investițiilor pe piața activă sau este calculată în baza altor indicatori.

Valoarea venală - suma la care un activ poate fi schimbat în procesul operației comerciale între părțile informate independente și care au consimțit tranzacția. Pentru investițiile care au o piață activă, valoarea pieței coincide cu valoarea venală.

Valoarea nominală - valoarea indicată pe fiecare titlu de valoare la momentul emisiunii acestuia și care servește drept temei pentru calcularea dobînzilor, dividendelor.

Valoarea de bilanț - valoarea la care investiția se evaluează la data întocmirii bilanțului contabil.

Formele investițiilor

9. Forma investițiilor reprezintă o investire cu destinație specială a activului. Se disting următoarele forme de investiții:

- a) financiară;
- b) materială.

Forma financiară a investițiilor reprezintă plasarea mijloacelor pentru procurarea titlurilor de valoare, cotelor de participație în capitalul statutar al altor întreprinderi etc.

Forma materială a investițiilor reprezintă investirea mijloacelor în terenuri, clădiri, bijuterii, obiecte de artă, aur, briliante etc.

Clasificarea investițiilor

10. Investițiile se clasifică după următoarele criterii:

a) pe tipuri:

- titluri de valoare (acțiuni, obligațiuni, cambii etc.);
- cota de participație în capitalul statutar al altei întreprinderi;
- proprietatea investițională;
- alte investiții financiare (depozite etc.);

b) pe direcții de investire:

- în părțile legate (în întreprinderi asociate, filiere, mixte, în alte părți legate);
- în părțile nelegate (investiții pînă la 20% în capitalul statutar al altor întreprinderi etc.);

c) pe termene de deținere:

- investiții pe termen scurt;
- investiții pe termen lung;

11. În componența titlurilor de valoare se disting: titluri de valoare materializate și dematerializate, titluri de valoare recuperabile și nerecuperabile. Titlurile de valoare materializate reprezintă blanchetele documentelor (acțiunile, obligațiunile). Titlurile de valoare dematerializate sînt prezentate sub formă de înregistrări pe conturi. Titlurile de valoare recuperabile reprezintă dreptul de obținere a valorii nominale a acestora și a dobînzilor aferente, fără dreptul de proprietate (obligațiuni, cambii etc.). Titlurile de valoare nerecuperabile reprezintă dreptul de proprietate și de obținere a unei cote de profit net al întreprinderii (acțiuni).

Evaluarea inițială a investițiilor

12. La achiziționare investițiile se evaluează la valoarea de intrare care este egală cu:

- a) suma mijloacelor bănești achitate sau a echivalentelor acestora - pentru investițiile achiziționate contra mijloace bănești sau echivalentele acestora;
- b) valoarea venală a titlurilor de valoare emise - pentru investițiile achiziționate integral sau parțial în contul emisiunii de către investitor a acțiunilor sau a altor titluri de valoare;

c) valoarea venală a activului predat pe calea schimbului - pentru investițiile achiziționate pe calea schimbului sau schimbului parțial cu alt activ;

d) valoarea venală a activului obținut pe calea schimbului - pentru investițiile obținute în schimbul altui activ, în cazurile în care valoarea ultimului diferă esențial de valoarea venală a investiției obținute.

Valoarea de intrare a investițiilor se compune din valoarea de cumpărare a acestora, comisioanele de broker, taxe, impozite prevăzute de legislația în vigoare și alte cheltuieli pentru achiziționarea acestora.

13. Valoarea de intrare a titlurilor de valoare poate să nu corespundă cu valoarea nominală (de răscumpărare) a acestora. De exemplu, suma respectivă a diferenței privind titlurile de valoare (cu excepția acțiunilor) fie că se calculează suplimentar, fie că se anulează astfel încât la momentul răscumpărării titlului de valoare valoarea de bilanț va corespunde cu cea nominală.

Calcularea suplimentară (anularea) se efectuează prin metoda liniară (în cote egale) pe măsura calculării dobânzii (venitului) aferent. Dacă titlul de valoare a fost procurat la valoarea care include dobânzile neachitate, acestea nu se iau în considerare la calculele de aducere a valorii de intrare a titlului de valoare până la valoarea nominală.

14. Creanțele privind dobânzile, dividendele, redevențele se clasifică drept venit care se consideră profit la capitalul investit. În unele cazuri asemenea sume nu pot fi considerate drept venit, ci se raportează la restabilirea valorii investițiilor. De exemplu, când se achiziționează titluri de valoare cu dobânzi neachitate, aceste dobânzi calculate până la achiziționarea lor se includ în valoarea de intrare a hârtiilor de valoare. Suma totală a dobânzilor calculate se repartizează între perioadele până la achiziționarea și după achiziționarea titlului de valoare.

Suma dobânzilor raportată la perioada de până la achiziționare se scade din valoarea titlurilor de valoare, iar cea raportată la perioada după achiziționare se consideră ca venit. Această metodă se aplică și pentru acțiunile procurate la valoarea care include dividendele neplătite aferente perioadei de până la achiziționare. În cazurile când este dificil de a repartiza suma dividendelor calculate pe perioadele până și după achiziționarea acțiunilor, valoarea de intrare a acestora se reduce cu suma dividendelor constatate, care reprezintă cert restabilirea valorii de intrare a acțiunilor.

Evaluarea ulterioară a investițiilor

15. Investițiile pe termen scurt se reflectă în bilanț la valoarea cea mai mică dintre valoarea de intrare și valoarea de piață.

16. Valoarea de bilanț a investițiilor pe termen scurt trebuie să fie determinată după una din următoarele metode:

- a) în ansamblu pe portofoliul de investiții;
- b) pe categoriile investițiilor;
- c) pe fiecare investiție concret.

17. Investițiile pe termen lung se reflectă în bilanț după unul din următoarele tipuri de evaluare:

- a) la valoarea de intrare;
- b) la valoarea reevaluată;
- c) la valoarea cea mai mică dintre valoarea de intrare și valoarea de piață (numai pentru titlurile de valoare corporative de piață).

18. Metoda preponderentă de evaluare a investițiilor pe termen lung constituie evaluarea lor la valoarea de intrare. Aceasta rămâne constantă (invariabilă) pe toată durata de deținere a investițiilor, cu excepția următoarelor cazuri:

- a) scăderea permanentă a cursului la bursele de valori publicat în edițiile financiare - pentru titlurile de valoare care au cotare de piață;
- b) reducerea bruscă a valorii activelor întreprinderii investite;
- c) restricțiile ce țin de vânzarea titlurilor de valoare ale întreprinderii investite;
- d) survenirea unui anumit risc legat de deținerea titlurilor de valoare

(de exemplu, informații despre falimentul întreprinderii investite);

e) decizia consiliului directorilor întreprinderii, bazată pe avizele specialiștilor în domeniul pieței de valori - pentru titlurile de valoare care nu au cotare de piață;

f) aducerea valorii de intrare la valoarea nominală (pentru titlurile de valoare recuperabile).

19. În cazul reducerii permanente a valorii de intrare a investițiilor pe termen lung valoarea de bilanț a acestora se diminuează cu suma acestei reduceri, care trebuie să fie reflectată drept cheltuială. Dacă ulterior a avut loc majorarea valorii investițiilor pe termen lung, diferența survenită se raportează la restabilirea valorii de bilanț a acestora și se constată ca venit în limitele reducerii calculate anterior.

20. Valoarea reevaluată a investițiilor pe termen lung se determină ca rezultat al reevaluării acestora la valoarea venală. Întreprinderea determină autonom frecvența și modul de efectuare a reevaluării investițiilor pe termen lung.

21. Rezultatele reevaluării investițiilor pe termen lung sînt reflectate în modul următor:

a) suma reducerii valorii investițiilor se trece la diminuarea capitalului propriu la postul "Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung";

b) suma majorării valorii investițiilor se trece la majorarea capitalului propriu la postul "Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung".

22. La ieșirea investițiilor pe termen lung sumele reducerii sau majorării valorii acestora se repartizează corespunzător la cheltuieli sau venituri din activitatea de investiții.

Ieșirea investițiilor

23. Ieșirea investițiilor survine la realizarea, schimbarea sau stingerea acestora. La realizarea investițiilor diferența dintre venitul din vânzarea lor și valoarea de bilanț a investițiilor și cheltuielile aferente realizării acestora se constată ca profit sau pierdere. Dacă investiția a fost clasificată drept activ curent și a fost reflectată în baza portofoliului de investiții la valoarea cea mai mică dintre două evaluări, pentru determinarea rezultatului din ieșiri a investiției se utilizează valoarea de intrare a acestuia. Dacă investițiile pe termen lung au fost anterior reevaluate și majorarea valorii de bilanț a acestora a fost raportată la majorarea capitalului propriu (diferența de evaluare), suma diferenței de evaluare la ieșirea investițiilor trebuie să fie:

a) reflectată ca venit; sau

b) raportată la majorarea profitului nerepartizat în conformitate cu cerințele S.N.C. 8 "Profitul sau pierderea netă a perioadei gestionare, erorile esențiale și modificările în politica de contabilitate".

24. În cazul schimbului, investițiile sînt evaluate conform paragrafului 12 (b-d) al prezentului standard.

25. Titlurile de valoare se sting la valoarea nominală a acestora și suma aferentă a dobînzilor se constată ca venit.

26. La ieșirea unei părți anumite a portofoliului de investiții, valoarea de bilanț a acesteia se determină la valoarea medie de bilanț a portofoliului.

Transferarea investițiilor

27. Transferarea investițiilor pe termen lung în investiții pe termen scurt se efectuează în cazul cînd în cursul anului curent se prevede ieșirea investițiilor. Investițiile pe termen lung transferate în investiții pe termen scurt sînt evaluate la valoarea cea mai mică dintre valoarea de intrare și valoarea de bilanț a investițiilor pe termen lung.

Dacă investiția pe termen lung a fost reevaluată pînă la transferare și suma diferenței de evaluare a fost raportată la majorarea capitalului propriu, în cazul transferării valoarea de bilanț a investiției și capitalul propriu se diminuează cu această sumă.

28. Transferul investițiilor pe termen scurt în investiții pe termen lung se efectuează în cazurile în care întreprinderea are intenția să dețină aceste investiții mai mult de un an. Fiecare investiție pe termen scurt distinct transferată în categoria investițiilor pe termen lung este evaluată la valoarea cea mai mică dintre valoarea de intrare și valoarea de piață.

Includerea investițiilor în portofoliu

29. Întreprinderea care desfășoară într-o mare măsură activitate de investiții deține, de obicei, un portofoliu de investiții cu ajutorul căruia efectuează permanent operații comerciale. Aceasta are drept scop majorarea venitului din portofoliul investițional. La ieșirea unei anumite investiții mijloacele bănești primite pot fi utilizate pentru reinvestire sau rămân ca element al mijloacelor bănești ale portofoliului investițional.

Reflectarea operațiilor cu investiții

30. În raportul privind rezultatele financiare sînt reflectate:

- a) veniturile din investiții sub formă de dobînz, redevențe, dividende;
- b) profitul sau pierderea din ieșirea investițiilor;
- c) scăderea pînă la valoarea de piață și majorarea pînă la valoarea de bilanț în cazurile în care investițiile se contabilizează la valoarea mai mică dintre valoarea de intrare și valoarea de piață;
- d) reducerea valorii de bilanț a investițiilor cu excepția cazurilor reducerii temporare a valorii investițiilor pe termen lung, precum și modificarea inversă a valorii spre majorare.

Întreprinderi de investiții specializate

31. Întreprinderile de investiții specializate sînt întreprinderi activitatea de bază a cărora constă în deținerea portofoliului de titluri de valoare de piață care reprezintă un mecanism de investire în interesele acționarilor săi.

Aceste întreprinderi își reflectă investițiile la valoarea de piață și raportează toate modificările survenite în valoarea acestora la capitalul propriu.

32. Întreprinderile de investiții specializate trebuie să dezvăluie modificările în valoarea investițiilor sale în rapoartele financiare și anexele la acestea.

Impozitul pe venit

33. Contabilizarea impozitului pe venit din operațiile cu investiții se efectuează în conformitate cu S.N.C. 12 "Contabilitatea impozitului pe venit".

Publicitate

34. În rapoartele financiare trebuie să fie dezvăluite următoarele informații:

- a) politica de contabilitate privind:
 - determinarea valorii de bilanț a investițiilor;
 - contabilizarea diferenței de evaluare la vânzarea investițiilor reevaluate;
- b) sumele esențiale incluse în raportul privind rezultatele financiare și aferente:
 - dobînzilor, redevențelor, dividendelor încasate din investițiile pe termen lung și pe termen scurt;
 - rezultatelor din ieșirea investițiilor pe termen scurt;
 - modificărilor în valoarea acestor investiții;
- c) valoarea venală a titlurilor de valoare corporative, dacă acestea se reflectă la valoarea cea mai mică;
- d) valoarea venală a proprietății investiționale;
- e) restricțiile semnificative la realizarea investițiilor;
- f) politica frecvenței reevaluării, data ultimei reevaluări; baza reevaluării și cazul atragerii estimatorului independent - pentru investițiile pe termen lung reflectate la valoarea reevaluată;
- g) analiza portofoliului de investiții - pentru întreprinderile, activitatea de bază a cărora este cea de investiții.

35. Pentru o înțelegere mai bună a rapoartelor financiare sînt necesare următoarele:

- a) analiza investițiilor pe termen lung pe tipuri;
- b) evaluarea de către consiliul directorilor a valorii venale a investițiilor care nu au cotare de piață;
- c) suma diferenței de evaluare anterioare referitoare la investițiile ieșite în cursul anului;
- d) informații detaliate privind oricare investiție care reprezintă o parte considerabilă a activelor întreprinderii.

Data intrării standardului în vigoare

36. Prezentul standard intră în vigoare începând cu 1 ianuarie 1998.